ПАМ'ЯТАЙМО МИНУЛЕ –
200-річчя
НЕЗАЛЕЖНОСТИ ЗСА
100-річчя
АМЕРИКАНСЬКОЇ УКРАЇНИ
– БУДУЙМО МАЙБУТНЄ

СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

Редакція і Адміністрація:
"Svoboda", 81-83 Grand St.
Jersey City, N.J. 07303
Телефони: (201) 434-0237
(201) 434-0807
з Ню Йорку (212) 227-4125

УНСоюзу: (201) 451-2200
з Ню Йорку (212) 227-5250
(212) 227-5251

РІК LXXXII. Ч. 172. TWO SECTIONS (SECTION 1) ЦЕНТІВ 20 CENTS ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, СУБОТА, 13-го ВЕРЕСНЯ (SEPTEMBER) 1975 No. 172. VOL. LXXXII.

ФІЛЯДЕЛЬФІЙСЬКА ГРОМАДА ОДЕРЖАЛА ДОТАЦІЮ 20.000 ДОЛ. НА ПРОГРАМУ ДЛЯ ВІДЗНАЧЕННЯ 200-РІЧЧЯ ЗСА

Президія Громадського Комітету для відзначення 200-річчя ЗСА при Відділі УККА у Філядельфії повідомляє:

Довгий період змагань за оформлення плянів-проєктів української участи у святкуваннях 200-річчя ЗСА та 100-річчя українського поселення в цій країні завершується. Імпрези: 2 фестивалі, 2 малярські виставки, 2 виставки народного мистецтва, виставка книжки та стародруків і публікація „Українці у Пенсильвенії" знайшли належне зрозуміння у відповідних чинників „Філядельфія 76, ІНК.", цієї офіційної установи для святкувань 200-річчя ЗСА у цьому місті.

Згадані імпрези були затверджені чинниками „Філядельфія, 76, Інк.", а програмовий директор Олександер Лен. листом з 2-го вересня ц. р. повідомив голову Президії Громадського Комітету д-ра Івана Скальчука, що на здійснення цих проєктів „Філядельфія 76, Інк." призначила суму $ 20,000. З цієї нагоди дир. А. Лен переслав Громадському Комітетові гратуляції та побажання успіхів.

Тільки три етнічні групи у Філядельфії одержали дотації у такій висоті. Признана дотація бере в основу дорівняльний фонд, тобто Громадський Комітет зможе цю дотацію використати тільки тоді,коли зуміє до кінця ц. р. придбати власний фонд — теж у висоті 20.000 дол. На жаль, збіркова кампанія на цю ціль дала досі дуже скромну суму:2.250.00 дол.

Прелімінарний бюджет на всі імпрези був на суму: 59.000дол. Громадський Комітет вимагав від „Філядельфія, 76, Інк." дотацію у висоті 28.500 дол.

Признана дотація — це безумовний успіх заходів, старань та активности Громадського Комітету. Цей успіх повинен заохотити усіх громадян . Філядельфії до посиленої праці та збільшеної жертвенности. Фінансова Комісія Громадського

Д-р Іван Скальчук

Комітету під головуванням інж. Методія Борецького опрацювала детальний плян збіркової кампанії на осінь ц. р.

На Філядельфію припало дуже почесне і зобов'язуюче завдання: перед чужинним світом — перед мільйонами туристів, які з нагоди 200-річчя ЗСА та Евхаристійного Конгресу відвідають Філядельфію в 1976 р. — зарепрезентувати українську культуру, мистецтво, музику, пісню та незрівняні твори народного мистецтва. Наша участь у святкуваннях ЗСА мусить бути гідна і достойна! Президія Громадського Комітету прохає складати пожертви таки негайно в домівці УНС при 5004 Олд Йорк Ровд — кожної п'ятниці о год. 6-9-ої вечора та в суботи о год. 10-12 перед полуднем. Прохається виставляти чеки на: „Ukrainian B i c e ntennial Fund - Phila". Ми віримо у відданість та жертвенність нашої громади, наших установ та наших товариств!

Для успішного проведення української участи у святкуваннях 2 0 0-річчя ЗСА — обов'язкова, потрібна та конечна: участь, праця та посвята не тільки усіх членів Громадського Комітету, але теж усіх установ, усіх товариств, кожного українця міста Філядельфії!

Президія Громадського Комітету закликає усіх — складати пожертви негайно, голоситись до праці — негайно, присвятити більше уваги святкуванням 200-річчя ЗСА — негайно!

СОВЄТСЬКА ЗАКОРДОННА ПОЛІТИКА ПОТЕРПІЛА ПОРАЗКУ – ТВЕРДЯТЬ СПОСТЕРІГАЧІ

Москва. — Від весни цього року, коли перспективи на успіх совєтської закордонної політики на різних обширах виглядали дуже відрадно, багато змінилося і тепер виглядає, що закордонна політика Москви потерпіла серйозні поразки — пише Христофер Врен, кореспондент „Ню Йорк Таймсу" в Москві, у виданні тієї газети з п'ятниці, 12 вересня. Успіхом Москви можна вважати те, що Захід „скапітулював", підписуючи Декларацію Европейської Конференції для справ безпеки й співробітництва в Гельсінках. Але навіть цей успіх Совєтського Союзу приніс Москві деякі „невигоди", бо тепер західні країни роблять натиск на совєтських лідерів, щоб придержувалися „гуманітарних постанов" тієї Декларації.

Натомість СССР потерпів серйозну поразку на Близькому Сході, де Америка знову перебрала ініціятиву, доводячи до угоди між Єгиптом й Ізраїлем, а також має всі вигляди збільшити свої впливи на тому обширі, в той самий час дуже послаблючи впливи Москви. Совєтський Союз був зовсім відсунений від мирних переговорів ,а єгипетський президент Анвар ель-Садат знову виступає з гострою критикою закордонної політики Москви.

У Португалії, де минулої весни виглядало, що комуністи таки переберуть владу, настали зміни. Антикомуністичні настрої зросли до такої міри, що прокомуністичний прем'єр Гонсальвес мусів зрезигнувати і був позбавлений навіть високого посту в збройних силах. Совєтська преса тепер перейшла на „дефензивні позиції" щодо Португалії та Близького Сходу.

Весною цього року Москва покладала великі надії на те, що їй пощастить підписати новий договір із ЗСА щодо обмеження стратегічної атомової зброї та перевести успішну конференцію европейських комуністичних партій. Новий договір із ЗСА щодо обмеження зброї та успішна для Москви конференція майже всіх комуністичних партій в країнах Европи дуже збільшили б престиж генерального секретаря КПСС Леоніда Брежнєва на 25-му Конгресі комуністичної партії СССР, який має відбутися в лютому наступного року. Натомість наступили проблеми з договором із ЗСА щодо обмеження зброї і хоча Брежнєв все одно може ще цього року приїде до Вашінгтону, то коментатори твердять, що Москва мусітиме погодитися на більші концесії, ніж передбачувала, якщо хоче, щоб ЗСА погодилися на новий договір.

ПОРТУГАЛІЯ МАЄ ТРУДНОЩІ У ТВОРЕННІ КАБІНЕТУ

Лісбона, Португалія. — Намагання президента Португалії Франціска да Коста Гомеза допровадити до „національної єдности" і створити кабінет з участю усіх більших політичних партій, не увінчались успіхом, коли делегації двох — з усіх трьох — політичних партій перестали між собою говорити. Конфлікт між делегаціями Народно - демократичної і Комуністичної партій унеможливив дальші переговори. В одному моменті делегати Народно - демократичної партії запропонували розпочати переговори про формування кабінету без комуністів, які, мовляв, з одного боку не бажають бути вилучені з керівництва державою, а з другого всіма силами піддержують їхнього ставленика, колишнього прем'єра Васка Гонсальвеса. Делегати Соціялістичної партії намагалися посередничати у конфлікті між комуністами і народними демократами. В четвер 11-го вересня, лідер Соціялістичної партії Маріо Созез супроводжав комуністичну делегацію на розмови з президентом Гомезом і новоназначеним прем'єром адміралом Жозе Пінгеіро де Азеведо, а після того він супроводив таку делегацію народних демократів, бо соціялісти уважають, що вилучення Комуністичної партії з уряду не принесе Португалії користи. Цю думку соціялістів піддержує також президент Гомез. Спочатку передбачалось, що головні пости в уряді будуть розподілені між соціялістів (6 міністрів), народних демократів (4 міністри) і комуністів (2 міністри). Решту міністерських постів мали б одержати дрібніші політичні партії. Але тому, що в нутрі самої Комуністичної партії наступили тертя і непорозуміння, які ще досі не зумів опанувати генеральний секретар партії Альваро Кунгаль, в деяких пресових органах, опанованих комуністами, як „Аванте" і „Темпо", появились критичні голоси, які вихвалюють групу Гонсальвеса та закидають Центральному Комітетові Комуністичної партії „коляборанство з фашистами". Тижневик „Темпо" помістив також наcтливу статтю проти народних демократів, які, на думку газети, не повинні взагалі входити до кабінету.

Політичні спостерігачі і пресові коментатори вважають, що покищо немає виглядів на скоре створення кабінету, а вже виключене, щоб такий кабінет можна було проголосити ще цієї суботи, 13-го вересня, як раніше передбачалось.

В'ЯЧЕСЛАВ ЧОРНОВІЛ ПРОСИТЬ ПРО КАНАДСЬКЕ ГРОМАДЯНСТВО

Ню Йорк (Пресова Служба ЗП УГВР). — В доповнені до повідомлення (надрукованого у вчорашній „Свободі") про резиґнацію Вячеслава Чорновола із совєтського громадянства, одержано ще текст його заяви про його звернення до амбасади Канади в Москві з проханням надати йому канадське громадянство. У цій заяві, написаній після 1 березня ц. р., Чорновіл писав:

„Рівночасно я післав заяву до органів прокуратури, в якій повідомив, що від 1 березня «вважаю себе людиною, яку насильно тримають в СССР», а також, що «відмовляюся від будь-яких контактів з КҐБ (розмов і т. п.), бо вважаю КҐБ організацією аморальною і антигромадською». Незабаром після того мене викликали до уповноваженого КҐБ в таборі, лейтенанта Зуйка. Про мою відмову говорити з ним, каґебіст сказав: «Були в мене вже такі, що відмовлялися говорити, та я їм таке сказав, що вони відразу заговорили. Таке буде і з Вами». Як ця погроза виглядатиме на практиці, покаже майбутнє. Покищо я звернувся з проханням до канадського уряду надати мені канадське громадянство і робити заходи про моє звільнення і про виїзд з СССР. Моє прохання я вислав на адресу канадського посольства в Москві, але я не маю сумнівів, що адміністрація його не переслала".

Вячеслав Чорновіл

Вячеслав Чорновіл, колишній член-провідник Комсомолу, народжений в 1938-му році на Київщині, був перший раз арештований в 1966-му році, коли відмовився свідчити на закритому суді над кількома українськими інтелектуалістами. В листопаді 1967-му році його засуджено вдруге, тим разом на три роки в концентраційному таборі, за написання книжки „Лихо з розуму". Книга „Лихо з розуму" продісталася за кордон і була перекладена на кілька мов.

Із трирічного терміну засудження Чорновіл відсидів рік і пів, але після звільнення не міг одержати затруднення.

Коли в січні 1972-го року КҐБ знову провело масові арешти в Україні, то Чорновіл був одним з перших, якого арештували. Його держали у в'язниці без засуду довше ніж цілий рік і щойно в лютому 1973-го року поставили під суд, закидаючи йому „антисовєтську пропаганду й агітацію". Під час суду Чорновіл заявив, що він не проти інших підсудніх. Його засуджено на сім років у концтаборах суворого режиму та на п'ять років заслання. У серпні 1973-го року його перевезено до Владимирської тюрми коло Москви. У Львові залишилися жінка Олена й син Тарас.

КҐБ арештувало ще одного російського дисидента

Москва. — „Ню Йорк Таймс" з 12-го вересня ц. р. інформує, що у Владимірі, 110 миль від Москви, КҐБ арештувало російського дисидента, маляра - неконформіста Едварда Зеленіна, який намагався виїхати до Франції, користаючи з запрошення однієї французької мистецької ґалерії, яка була зацікавлена образами мистця. В Парижі та інших містах Зеленін мав показати декілька своїх сюр - реалістичних образів, як також портрети і російські краєвиди. В неділю, 14-го вересня, мала відбутися в Москві виставка образів Зеленіна і багатьох інших малярів-неконформістів, які цією виставкою бажали пригадати річницю розгрому органами КҐБ їхньої виставки при допомозі бульдозерів в минулому році.

В Авґсбурзі відзначено 30-річчя УВАН

Авґсбурґ (ОУПС). — В окремій церемонії в місцевому Ратуші дня 5-го вересня ц. р. вручено Г. Броєрові, обермюрґермайстрові Авґсбурґу, пропам'ятний запис -грамоту УВАН з дедикаціями в німецькій і українській мовах з нагоди 30-річчя з часу оснування Академії в цьому місті. Грамоту — для вміщення в почесній книзі Авґсбурґу — вручив проф. Яр. Рудницький з Вінніпеґу, один із членів - основників УВАН із 1945 р. й пізніше довголітній президент УВАН у Канаді. Відзначаючи 30-річчя Акдемії, він відвідав теж новий Авґсбурзький університет (оснований у 1969 р.), місцеві бібліотеки та Міський Архів, де мав довшу конференцію з його директором д-ром Ф. Блендінґером.У висліді... там започатковано центр української документації УВАН, головно зчасу її перших років існування — 1945-1949 в Авґсбурзі, а опісля в Канаді (з 1949 р.) й ЗСА (з 1950 р.). Окремий громадський Комітет ад гок під головуванням пані Галі Хомицької має зайнятися передачею згаданих матеріялів Міському Архівові Авґсбурґу, в якому досі не було ніяких слідів існування УВАН у Німеччині. На спомин 30-річчя УВАН обербюрґермайстер Броєр передав для Академії люксусове видання історії міста Авґсбурґу, а д-р Блендінґер — публікацію про Міський Архів, обидві книги з відповідними дедикаціями.

Туристичний рух до ЗСА збільшився

Вашінґтон. — Міністерство торгівлі інформує про помітне збільшення туристів, які відвідують З'єднані Стейти Америки. Згідно з опублікованими інформаціями в червні ц. р. зареєстровано 53.000 туристів з Великобританії (минулого року їх було тільки 36.431), 35.167 з Західньої Німеччини (зріст на 45 відсотків) і 25.500 французів. Найбільше туристів, однак, прибуло з Японії, бо аж 65.135 осіб. Збільшилось також число туристів з інших країн, в тому з країн Східньої Европи, так званих сателітів. У цій останній категорії туристи з Польщі стоять на першому місці.

ВІДБУЛАСЯ СЕСІЯ СОБОРУ ЄПИСКОПІВ УПЦ В ЗСА

Бавнд Брук, Н. Дж. — У понеділок, 8-го вересня, тут в резиденції первоієрарха Української Православної Церкви в ЗСА, її Митрополита Владики Мстислава, відбулася чергова сесія Собору Єпископів цієї Церкви, в якій взяли участь Митрополит Мстислав, Архиєпископ Марко і Єпископ Константин. Ця сесія була призначена для розгляду й схвалення до друку текстів Богослужбових книг. Собор Єпископів поблагословив до друку Тіродь Великого Посту в українській мові та Малий Молитовник в англійській. Одначе, спеціяльну увагу Собор Єпископів присвятив сучасному положенню й процесам у Вселенській Православній Церкві та подіям і процесам, що відбуваються тепер у релігійному житті українців у вільному світі. Окрему увагу було звернено на постанову останнього XV Собору УГПЦеркви в Канаді, про „Взаємовідносини УГПЦ в Канаді з іншими українськими православними церквами". (Дивись „УПСлово" за вересень 1975 р.).

Крім того, Собор Єпископів піддав уважному розглядові нуртуючу в українській громаді поза Батьківщиною ідею встановлення в діяспорі українських патріярхатів, що нею зокрема сильно захоплені українські католики. Собор Єпископів УПЦеркви в ЗСА дійшов до однозгідного погляду, що статус патріярхії може бути наданий українським церквам лише і виключно з суверенної волі українського народу у вільній і вповні незалежній Українській Державі та що це саме відноситься й до надання офіційної назви окремим патріярхіям. Самовладне придбання такої назви поза Україною, вроді „Києво-Галицький" або ще й з додатком „всієї Русі", було б великою нерозважністю, яка викличе в українській християнській спільноті елементи розладу і зайві та шкідливі конфлікти — сказано в офіціяльному повідомленні про відбуті наради Собору.

Митрополит Мстислав

ПОВІДОМЛЕННЯ МИТРОПОЛИЧОЇ КАНЦЕЛЯРІЇ УПЦЕРКВИ в ЗСА

У зв'язку з численними листами і телефонічними запитами, скерованими безпосередньо до Владики Митрополита Мстислава, в справі придбання нашою Церквою дому для старших віком людей, з доручення Владик повідомляємо: — справа купна нового, вповні устаткованого і ще незамешкалого будинку для старших віком людей на Статен Айленді коло Ню Йорку, була в програмі сесії Ради Митрополії нашої Церкви, що відбулася 5 і 6 вересня ц. р. в Осередку в Бавнд Бруку. В цій справі Рада Митрополії прийняла більшістю голосів постанову, що Рада не заінтересована в придбанні згаданого вище будинку.

За Митрополичу Канцелярію

о. Ф. Істочин

УРОЧИСТО ВІДКРИТО ДУХОВНУ СЕМІНАРІЮ УПЦ В ЗСА

Бавнд Брук. — Скорочений бюлетень Української Православної Церкви в ЗСА інформує: Офіційне відкриття Духовної Семінарії св. Софії УПЦеркви в ЗСА відбулося в неділю, 7 вересня. З цієї нагоди була відправлена в Церкві-Пам'ятнику Соборна Архиєрейська Св. Літургія, а після неї Молебень. Очолили ці відправи Митрополит Мстислав, Архиєпископ Марко і Єпископ Константин, яким сослужили 24 священики і протодиякон. Урочисте проголошення відкриття Семінарії відбулося по полудні в її актовій залі. Цю частину урочистости започаткував Владика Митрополит відчитанням грамоти Собору Єпископів про покликання до життя й діяльности власної Духовної Семінарії УПЦеркви в ЗСА та виголошенням промови, в якій Владика перелічив ті цілі й завдання, що їх поставила Церква перед новозаснованою духовною школою.

З черги промовив Єпископ Константин, — він же голова Семінарійної Комісії, — який дав справоздання з пробленої комісією праці та звернувся до присутніх з палким закликом до всебічної підтримки власної духовної учбової установи. Привіт і побажання від Консисторії склав її голова протопресвітер А. Селепина. Крім згаданих, виголосили промови ректор Богословської Семінарії при Ратґерському університеті в Ню Бронсвіку, Н. Дж. д-р Говард Г. Гаґеман та декан Ратґерського університету д-р Реджіналд Д. Вішоп. Присутніми на акті відкриття були також декан Богословської Семінарії при університеті в Принстоні, Н. Дж., д-р Джеймс Ніколс, члени Ради Митрополії й Консисторії та 25 священиків і численні представники парафій, навіть з таких далеких околиць, як Міннесота й Мічіґен.

Офіційну частину урочистости закінчив своїм словом декан Семінарії о. Ф. Істочин, який подякував присутнім за численну участь в урочистостях та поінформував, що на перший рік навчання в Семінарії зголосилося шість кандидатів (чотири із ЗСА і по одному з Австралії та Бразилії) та представив їх присутнім. Перших студентів Семінарії присутні привітали рясними оплесками.

З нагоди відкриття Семінарії відбувся бенкет, участь в якому взяло 300 осіб. Промовляли на ньому Владика Митрополит Мстислав, Архиєпископ Марко, голова Консисторії о. протопрес. А. Селепина та представники багатьох українських церковних і громадських установ, складаючи водночас щедрі дарунки на Семінарійний Фонд. Господарем бенкету був заст. голови Консисторії о. протопресвітер С. Біляк.

З яким великим ентузіязмом зустріла відкриття Духовної Семінарії українська православна громада у вільному світі, зокрема в Австралії й ЗСА, свідчить факт, що на протязі всього і тільки 8 місяців 1975 року добрі люди зложили на потреби власної Семінарії майже 70,000 дол., а під час самого бенкету понад 11.000 дол.

Д-р Богдан Гаврилишин візьме участь у Світовому Конґресі Менаджменту

Каракас, Венесуеля. — Д-р Богдан Гаврилишин, відомий український науковець-спеціяліст з ділянки менаджменту (управління, керівництво), який очолює Центр Індустріяльних Наук в Женеві, Швайцарія, буде одним з головних промовців під час 17-го Світового Конґресу Менаджменту, що відбудеться тут від неділі до п'ятниці, 2-7 листопада ц. р.

Конґрес, в якому візьме участь понад 1,000 науковців та вископоставлених урядовців великих комерційних та індустріяльних концернів з різних країн світу, проходитиме під гаслом: „Змінливий балянс у сівіті", згідно з повідомленням, що його подала Світова Рада Менаджменту, очолювана Іваном Г. Лянсберґом.

Д-р Гаврилишин буде одним із понад 100 промовців із 30 країн світу. Народжений в Галичині, д-р Гаврилишин прибув до Канади в 1947 році, де закінчив середню і вищу освіту, одержавши ступінь маґістра інженерії в Торонтонському університеті. Опісля студіював в Женеві, де здобув докторат в ділянці менаджменту, а в 1960 році став професором при Центрі Індустріяльних Наук. Від 1968 року, д-р Гаврилишин є директором цього центру. Він є автором багатьох наукових праць з ділянки менаджменту і є консультантом міжнародних концернів та організацій.

Ще від молодих літ д-р Б. Гаврилишин є членом Пласту, належить до куреня „Лісових Чортів", а будучи ще в Канаді, був членом Крайової Пластової Старшини.

ПРЕЗИДЕНТ ФОРД ТЕПЕР НОСИТЬ ОХОРОННУ КАМІЗЕЛЬКУ

Портсмавт, Ню Гемпшир. — Під час своєї поїздки по південній частині цього стейту у четвер, 11 вересня, під час якої він заохочував виборців голосувати за республіканським кандидатом на пос сенатора, президент Джералд Форд вже носив під його одягом камізельку, яка має на меті охороняти його від куль. Президент почав носити цю камізельку від п'ятниці, 5 вересня, коли Линетт Елис Фромм намагалася стріляти у нього під час його відвідин у Сакраменто, столиці Каліфорнії.

В Ню Йорку створено юнацький хор „Думки"

Ню Йорк, Н.Й. — Управа хору „Думка", диригентом якої, як відомо, є тепер новоприбулий з України Семен Комірний, інформує, що при цьому хорі створено мішаний Юнацький Хор, у якому можуть співати хлопці і дівчата віком від 12 до 16 років. У супровідному листі Управи між іншим пишеться: „Наше Товариство — хор „Думка" відмічатиме у слідуючому році, році відзначування Америкою 200-річчя своєї Незалежности, своє 25-річчя. З цієї нагоди Управа вирішила ще більше заактивізувати нашу хорову одиницю, запросивши до участи всіх активних і менш активних „думкарів". Користаючи з цих трьох нагод — 200-річчя Американської Незалежности, 100-річчя Українського Поселення в ЗСА і 25-річчя хору „Думка", Управа вирішила створити Юнацький Хор, щоб дати можливість музично обдарованій нашій молоді проявитися..."

Організатори надіються, що у цьому прийдуть їм з допомогою колишні члени хору „Думка", батьки і українські організації, яким залежить, щоб наші хорові і співочі одиниці якнайдовше існували.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893
Ukrainian Newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by the Ukrainian National Ass'n, Inc., 30 Montgomery St., Jersey City, N.J. 07303.

Second Class Postage paid at the Post Office of Jersey City, N.J. Accepted for mailing at special rate of postage provided for by Section 1130 of Act of October 3, 1917 — authorized July 31, 1918.

Передплата: на рік — $24.00, на пів року — $12.50, на 3 місяці — $6.50. Для членів УНСоюзу 65 ¢ міс. За кожну зміну адреси — 25 ¢. Чеки і "money orders" виставляти на "Svoboda".

Статті і дописи, підписані авторами, не мусять відповідати поглядам Редакції. Редакція застерігає собі право в потребі виправляти і скорочувати надіслані матеріяли. незамовлені матеріяли повертається тільки тоді, коли автор собі це виразно застеріг, долучивши заадресовану коверту з відповідною поштовою оплатою. За зміст оголошень Редакція не відповідає.

P.O. Box 346 Jersey City. N.J. 07303

Правильне рішення

Минулої середи Палата Репрезентантів проголосувала законопроєкт, який пропонує призначити на економічну закордонну допомогу 2.87 більйона долярів, але зазначує, що такої допомоги не можуть одержати держави, які постійно нарушують людські права. Законопроєкт містить постанову, що жадна економічна допомога не може бути надана „урядам країн, які постійно виявляють грубе порушення міжнародновизнаних людських прав, а саме, якщо ці уряди застосовують тортури, або жорстоке, негуманне чи принизливе трактування або кари, чи без обвинувачення ув'язнюють людей на довші періоди часу, або якщо нарушують права людини на життя, волю і безпеку особи".

Долучення цієї постанови до законопроєкту є ще одним доказом, що американські законодавці тепер все частіше виступають в обороні людських прав у всіх країнах світу. Це не значить, що вони й раніше не цікавилися цим питанням, але часто бувало, що з „дипломатичних мотивів" замовчували нарушення людських прав диктатурами лівого чи правого політичного напряму. Протягом останніх кількох років все більше членів обох Палат Конґресу одверто критикують такі комуністичні держави, як Совєтський Союз, чи такі праві уряди, як уряд Південної Африки за нарушення людських прав своїх громадян, зокрема політичних в'язнів. Доказом того, наприклад, може послужити факт, що понад 60 законодавців внесли резолюції в Конґресі в обороні українських політичних в'язнів Валентина Мороза та Леоніда Плюща. Деякі з них, як конґресменка Міллісент Фенвик із Ню Джерзі та конґресмен Христофер Дадд із Коннектикату, старалися одержати від совєтських властей дозвіл відвідати цих українських політичних в'язнів, коли відбували офіційні поїздки до Совєтського Союзу, а конґресмен Дадд в листах до совєтських верховодів недавно висловив протест проти дальшого переслідування Мороза, Плюща та інших політв'язнів, додаючи, що постійне нарушування людських прав Москвою збуджує в нього сумніви щодо щирости уряду СССР в підписанні Европейської Декларації в Гельсінках.

Як бачимо, питання людських прав стало досить популярним між американськими законодавцями. Останнім доказом того є власне факт, що Палата Репрезентантів заявилася проти надання економічної допомоги державам, які постійно порушують ці права. Атмосфера в Конґресі ЗСА тепер сприяє такій акції з нашого боку.

Нам треба робити все можливе, щоб до тієї категорії порушників людських прав був поіменно зарахований найбільший і найжорстокіший порушник — Совєтський Союз.

Скачи, враже...

„Радянська Україна" у числі з 4-го вересня ц. р. помістила коротку згадку про появу нової книжки Є. С. Шабліовського „Традиції Чернишевського та Шевченка в другій половині XIX - початку XX століття", пера В. Касіяна, у якій автор з виразною тенденцією намагається переконати читача у важливості „наукового висвітлення і обґрунтування" дуже актуальної проблеми наших днів", а саме „взаємовідносин і ідейної близькости Тараса Г. Шевченка з російськими революційними демократами", зокрема з Чернишевським. В. Касіян, покликуючись на видану в 1962 р. в Москві книжку Є. С. Шабліовського „Шевченко і російські демократи", що за неї тоді було нагороджено автора ленінською премією, каже, що нове видання, яке є продовженням ранішньої теми, „набагато краще, помітно доповнене, перероблене". „Вчений використав, — пише Касіян, — багато нових архівних та епістолярних матеріялів, глибоко дослідив і обґрунтував історичний подвиг великих революційних демократів і довів, що існувала ідейна близькість Тараса Шевченка із світочами російської революційної демократії, що сприяла зміцненню його революційних, матеріялістичних і естетичних позицій".

Можна здогадуватись, що Шаблiовський, знаючи волю свого жорстокого повелителя, свідомо написав явну неправду. Такий бо вчений як він знає історію XIX століття і знає добре про той вплив, який Шевченко мав на російських революційних демократів, а не навпаки. Вихованець історика Миколи Костомарова, Чернишевський, від свого учителя перейняв велетенську пошану до Шевченка і в усій своїй діяльності постійно на Шевченка покликався та разом з Добролюбовим журився, що такого наскрізь народного (і революційного) поета, на жаль, росіяни не можуть назвати у себе. В цьому вони виразно відрізнялися від таких російських шовіністів, як Віссаріон Бєлінський, який у своїй зоологічній ненависті до Пророка України забував навіть про межі пристойности, вчуваючи в творчості Шевченка реквієм для царської Росії.

Зрозуміло, що до таких вчених відноситься панщизняне українське прислів'я: „скачи враже, як пан каже!" та що під сучасну пору тотального наступу Москви на все українське потрібно знову, ще й ще раз, фальшувати історію взаємин Росії і України. Проте, правда про ці взаємини і в часи Шевченка і сьогодні є та сама, що „москалі і світ Божий в пута закували".

Мирослав Прокоп

ЩЕ ПРО ПІДРАХУНОК НАШИХ СИЛ

(Порядком дискусії)

I

У двох статтях п. н. „Підрахунок сил", що їх у серпні надрукував у „Свободі" д-р Богдан Цимбалістий, він закликав українську громаду реально оцінювати становище в Україні та сили і, особливо, слабості української нації. Подібні думки в останньому часі висловлюють також інші автори.

Такі перестороги є оправдані, коли мати на увазі сучасний розвиток міжнародних подій і труднощів, з якими зустрічаються усі поневолені Москвою народи, отже і Україна. В якійсь мірі такі голоси появляються також як реакція на інфляцію фраз, що часто широким руслом розпливаються на сторінках нашої преси, чи у збірних або індивідуальних громадських виступах. Протиставитися цій хвилі дуже на часі.

Однак Б. Цимбалістий критичний не тільки в оцінці теперішніх сил нашого народу. Він намагається заглянути в майбутнє і тут ставить деякі прогнози, які викликають підозріння, чи, бува, часом, у реакції на панівний в деяких колах поверховий оптимізм, не перегинаємо ми палиці у другий бік, чи не попадаємо в іншу крайність, чи не занадто чорно малюємо наші перспективи. Ось так, прийнявши твердження (за т. зв. Гарвардським проєктом), що тільки одна третина українців на рідних землях заінтересована у державній самостійності, і що власне тому російські шовіністи настоюють на непередрішенстві та плебісциті в Україні, Б. Цимбалістий каже: „Побоюємося, що якби плебісцит мав відбутися тепер, без ніякої підготови, то хто зна, чи національно - свідомий самостійницький табір переміг би росіян, малоросів і частину пасивних та байдужих". Таке побоювання автор бере за основу своєї оцінки про слабості нашого народу та своїх передбачень.

І тут власне виринають наші застереження.

Насамперед потрібні деякі вияснення. По-перше, як відомо, питання про потребу плебісциту на Україні видвигнули російські еміграційні кола на початку 1950-их років, коли вони намагалися переконати американців, що український народ самостійности не хоче та що за нею побивається тільки горстка галицьких „сепаратистів". Сьогодні, після появи руху опору в Україні, що його ініціювали і вели діячі передусім з центральних земель, казку про поганих галичан заховали в архів, хоч не можна виключити, що завтра про неї знову говоритимуть. У всякому разі непередрішенство і плебісцит — це ніби останній козир в руках російської шовіністичної реакції, яка проти надії надіється зберегти імперію. Щождо українців, то відомо, що цей аргумент у нас відкинули, бож самивизначався наш народ вже під час революції і неоднократно після неї. Але й боятися такої проби сил нашого народу, ми не мусіли б. Його щоденна боротьба за рідну мову, культуру, духовість — це також своєрідний щоденний плебісцит. Його постаті типу В. Чорновола, В. Мороза та інших — це також символ і показник того, які є прагнення народу.

Подруге, В. Цимбалістий пише про плебісцит „тепер, без ніякої підготови" і це приводить його до побоювань. Але він напевно свідомий, що в існуючих умовах ніякий плебісцит в Україні відбутися не може, бо до нього не допустить панівний там режим, а якщо б і відбувся, то своїм результатом він не відрізнявся б від усіх совєтських „виборів". Тому, говорячи про плебісцит, треба брати до уваги: а. змінені умови, б. якусь підготову до нього, для якої ті умови створили б певні можливості. Іншими словами, про плебісцит, якщо б він мав колись відбутися, не можна говорити, як про подію, відірвану від ґрунту, від обставин, від перемін у внутрішній ситуації в Україні, в СССР і, мабуть, у світі взагалі.

Існують два варіянти обставин, які могли б привести до евентуального плебісциту. (При тому, говорячи про плебісцит, треба думати не так про формальний аспект волевиявлення народу, значить голосування, але радше про всяку його боротьбу, що документує його волю, зокрема у кризовій ситуації, чи, як каже Б. Цимбалістий, „в годину державного ставання").

Перший варіянт — це події революційного характеру, отже такі як революція, війна, чи інші катаклізми, що моментально створюють нові перспективи для України та інших поневолених народів На довшу мету такі події самі собі не мусять бути для нас кориснііші. Напр., військовий переворот і диктатура російської шовіністичної воячини, — пригадаймо маршала Жукова, до якого, як надійного партнера залицялись в 1950-их роках західні совєтознавці і політики.

Проте кожна зміна революційного характеру до глибин захитує існуючу соціяльно - політичну, господарську і національну структуру імперії, і тим самим відкриває, хай навіть на коротко, зовсім нові перспективи перед народом, що прагне волі. При тому тоді мова йти-

(Продовження на стор. 4-ій)

Любов Коленська

ЗАПОРУКА НАШОГО МАЙБУТНЬОГО

В останніх двох роках до найбільш зорганізованих і активних секторів в українському громадському житті в Америці можна зарахувати українське шкільництво. Преса рясніла статтями, дописами і вістками з відбутих конференцій Шкільної Ради УККА. На конференції наспівали проєкти старших і молодших педагогів, сповнених ентузіязмом і розумінням цієї преважливої проблеми — оновити методи навчання, усучаснити програму, зсинхронізувати систему навчання українських шкіл з американськими.

25 років тому з напливом нової еміграції почали засновуватися школи українознавства. Проте, потрібно було аж 10 років, щоб серед учителів визріла думка, що „давній лад" конче треба змінити, бо немає бажаних успіхів у навчанні, поступово починає спадати фреквенція учнів. І так, в часі поміж 1960 і 1972 роками на сторінках бюлетеню „Рідна Школа" — пресового органу Шкільної Ради, у формі дискусії і обміну думками почали появлятись статті в намаганні внести різні поліпшення в програми, підручники і в методи навчання. З року на рік зростало бажання так усучаснити програму, пристосовуючи її до часу, обставин і американського „клімату", враховуючи часто - густо і слабе знання в деяких учнів української мови, — щоб внести до неї новий, оздоровлюючий подув. Тоді бо лише могла б бути надія, що учні більш серйозно трактуватимуть українознавчі предмети, сприйматимуть їх із більшим зацікавленням, а школа українознавства стане для них реальною потребою, а не тільки вимогою батьків, як в більшості випадків навчання у школі українознавства у ч нями трактується. Для багатьох з них це абстрактна і нічим необґрунтована в и м ога батьків.

26-го і 27-го жовтня 1974 року в Клівленді, Огайо, відбулися наради Шкільної Ради УККА та Централі Опікунів Рідного Шкільництва. На цих нарадах ухвалено підготовити протягом одного року основну реорганізацію всього українського шкільництва та створено Праграмову і Підручникову комісії, які відтак співпрацювали поміж собою кореспонденційно і шляхом доповідів, подаючи напрямні щодо змін у програмі. Ухвалено різні резолюції, м. і., щоб наладнати співпрацю із школами при українських католицьких і православних церквах. Шкільній Раді доручено співпрацювати зі Шкільною рефер е н т у р о ю Світової Координаційної Виховно - Освітньої Комісії при СКВУ для виготовлення нових програм і нових підручників, зокрема доражено приспішити опрацювання програми та підручника для навчання релігії у школах українознавства. Також з а п р опоновано Шкільній Раді влаштувати під час літніх ферій педагогічні курси і семінари для учителів українознавства, з метою поглиблення у них знання проблем сучасної України, — особливо в ділянці культури, — та відбувати педагогічні методичні вчительські конференції.

В порозумінні з Централею Опікунів Шкіл Українознавства зроблено пропозицію влаштовувати інформативні вечори для батьків шкільної молоді, осягнувши цим тіснішу співпрацю їх із школами. Для більшого зацікавлення молоді — майбутніх учителів шкіл українознавства — українським шкільництвом і педагогічною підготовою запропоновано, щоб Шкільна Рада у співпраці з Централею Опікунів Шкіл Українознавства висилала найкращих випускників рідних шкіл на Високі шкільні курси українознавства до Українського Вільного Університету в Мюнхені, Українського Католицького Університету в Римі, Українського Наукового Центру в Гарварді чи інших наукових осередків, рівночасно забезпечуючи студентів відповідними фондами в порозумінні з опікунами шкіл.

Беручи до уваги, що в ЗСА і в Канаді існує значний спад відвідування українських шкіл учнями, вирішено звернутися з проханням до церков і громадських установ, щоб вони допомогли в роз'яснювальній акції серед громади про необхідність плекання української мови в родинному й громадському житті, про потребу існування дитячих садків і шкіл українознавства та про обов'язок участи у них кожної дитини. Для розбудови Рідношкільного Фонду, що потрібний зокрема для видавання нових підручників, УККА виявив готовість дати українському шкільництву моральну і матеріяльну допомогу. Шкільній Раді запропоновано перевірити справу затвердження навчальних кредитів для українських учнів у американських школах за їхнє навчання в школах українознавства. За постановою СКВУ в 1973 році підтверджено потребу об'єднання Шкільної Ради і Централі Опікунів у одну установу з двома секторами: Педагогічним і Організаційним.

4-го листопада 1974 року в Ню Йорку відбулися Загальні Збори Шкільної Ради, на яких виявлено, що в деяких школах існує незадовільна праця усіх виховних чинників, тому й постановлено, щоб управи шкіл та учительський збір відбули негайно спільну нараду для обговорення усіх проблем, пов'язаних з усіма виховно - навчальними справами. На цій нараді ухвалено вимагати від батьків, щоб вони допомагали в навчально - виховній праці, для покращання якої обов'язково потрібно створити у кожній школі постійно працюючу Методичну комісію. Завданням такої комісії було б аналізувати навчальний стан і шукати засобів для покращання методично-дидактичної і виховної праці. Власне тому від Шкільної Ради вийшло доручення, щоб такі комісії створити й негайно приступити до підвищення навчально - виховного рівня. Про хід праці ці комісії мають звітувати Шкільній Раді. Важливим рішенням слід уважати постанову устійнити річний плян співпраці з управами місцевих молодечих організацій.

Дня 15-го грудня 1974 року в Ню Йорку відбулася Конференція Програмової і Підручникової комісій, щоб вглянути у досі пророблену працю цих комісій і внести, якщо потрібно, доповнення. Окрему увагу Конференція звернула на навчання української мови та розглянула проєкти програм зайнять, що її виготовили члени Комісій, також основно проаналізувавши надіслані проєкти з терену завважень, а під час дискусії внесено деякі додатки і зміни.

23-го березня 1975 року також в Ню Йорку відбулася Конференція інспекторів та директорів шкіл, які прибули з різних стейтів Америки й звітували зі своєї праці. На цій конференції поставлено вимогу існування при кожній школі підготовчої кляси і посилення навчання української мови. Як і на інших конференціях, і на цій багато уваги присвячено реорганізації українського шкільництва, виданню нових, методично добре опрацьованих шкільних підручників і допоміжної лектури.

В днях від 12-го і 13-го квітня в Детройті Світова Координаційна Виховна Рада СКВУ зорганізувала Крайову Конференцію учителів Америки і Канади, що також обговорила всі пекучі проблеми шкільництва та винесла рекомендації в справі усучаснення шкільних програм, введення нових навчальних методів, видання нових підручників та оформлення Педагогічного сектора Шкільного Реферату в Світовій Координаційній Виховно - Освітній Раді. Стверджено і тут, що однією із найбільш суттєвих справ сьогоднішнього дня є справа збереження молодого покоління, щоб його закріпити і зберегти для української громади. На цій Конференції, крім старших педагогів, було багато молодих, які з великим ентузіязмом подавали різні проєкти щодо усучаснення і вдосконалення системи навчання у рідних школах.

Зреасумувавши перебіг праці Шкільної Ради УККА і всього педагогічного сек-

(Закінчення на стор. 3-ій)

З НАШИХ БУДНІВ

Гантерські арабески

Мистець Михайло Мороз сказав одного разу, що він не любить ходити на відкриття малярських виставок, бо на таких відкриттях люди не оглядають картин, тільки самих себе, чи одні одних. Ми додали б до вищесказаного, що під час таких церемоній глядачі густо - часто звертають увагу на такі деталі, що вони з самою виставкою чи з мистецтвом взагалі, якщо вже мають щось спільного, то мають дуже мало.

Між іншим, такий факт ми запримітили під час відкриття 13-ої вже, цього року, „козацької" виставки в Гантері, в свято 4-го Липня цього року. Хоч на стінах їдальні пансіону „Ксеня" було розвішено коло 150 яскравих зразків творчости Козака-Ека і синів-соколів, то загальна увага публіки, зокрема красного Жіноцтва, концентрувалась на живій особі Едварда Козака-Ека, а це тому, що він з'явився цього літа в Гантері з... вусами!

— Дивіться, дивіться! — шепотіла одна добродійка другій, — Еко має вуса! Трапились навіть такі дві невірні „Томихи", що підійшли до мистця і власноручно, так би мовити, доторкнулися цих вусів, щоб намацально переконатися, чи вони, ці вуси, „правдиві", чи, бува, домальовані!

Подібний випадок стався того самого дня в іншому гантерському культурному центрі, а то в „Гражді" ім. д-ра Івана Макаревича. Там тоді відбувалася загальна виставка творів українського мистецтва, але домінував на ній Михайло Мороз своїми прекрасними „Квітами", „Калиною", европейськими краєвидами. Автор цих рядків чув на власні вуха, як любителі творчости М. Мороза засипали його питаннями:

— Пане Михасю! Ви ще тут?.. Ви ще не в Римі?!

— Ні, я ще тут.

— Та ж вас Блаженніший запросив?..

— Запросив.

— А Йосип Гірняк вже поїхав!

— Він поїхав першим транспортом, а я поїду другим...

На відкритті виставки колеґи Славка Вижницького, що відбулася тижнем раніше, я не мав змоги бути, але розповідали мені присутні, що під час її відкриття багато було розмов про... „Бриська", імпозантних розмірів собаку пп. Вижницьких, з породи сен - бернардів, найбільшого, мабуть, представника собачої раси в цій околиці. Він сидить достойно в своїй „гражді"-загороді, на сторожі цінних творів свого господаря і м'ясодавця. А який у нього голос — май-май! Як гавкне в Гантері — на Союзівку чути!

Ікер

Іванна Савицька

ОЧИМА ПАЛОМНИЦІ

(Репортаж)

(4)

Фльоренції ми присвятили мінімально часу. Катедра Діви Марії Квітки (Клейнод Фльоренції), християльни ц я із золотими Райськими дверима, „Давид" Михайла Анґела і вид на місто згори. Це все. Чи ж можна пізна т и Фльоренцію за дві години? Третя залишилась на дозвілля і ми те дозвілля хапали, як хто хотів. Є у Фльоренції такий міст, що під ним у маленьких крамничках продають золото. Для декого скарби фльорентійського мистецтва ніщо супроти цих золотих виробів: сережок, перстенів, браслетів, що начебто продаються під мостом ревеляційно дешево. Дехто метнувся туди, купували без розбору все, що тільки блистіло, що хапало за очі, і платив високу ціну за тонюсіньку бляшку, що називається золотом. Там, під тим мостом, фльорентійські купці роблять прекрасні трансакції.

Оглядали ми у Фльоренції гарні вироби з рафії, добрі італійські коронки, шкіряні торбинки, гаманці, дещо навіть купили, і лишали Фльоренцію з почуттям провини, з нечистим навіть сумлінням, бо із трьох паломничих тижнів ми відкроїли Фльоренції лише три години.

Пливуть по воді човники листки, пливу і я піднебесним човником в напрямі Нуарку. Пливу, колишусь, лечу й летять ластівками думки в останній етап паломництва, у Рим.

Готель Жанни д' Арк заραз таки в сусідстві базиліки св. Петра. Готель вигідний, нестарий, просторий і дуже чистий. Співмешканкою моєї кімнати — моя дорога Маруся із сонячної Фльориди.

Не буду зупинятися на всіх церковних торжествах, їх описали різні пресові звітодавці. Не буду також зупинятися на драстичних для всіх моментах. Ті справи не належать до мене. Та все таки з д-ром М. Бараболяком не у всьому буду годитися. (Гляди його статтю у „Свободі" з п'ятого серпня „Дещо про тіні"). Ті тіні безперечно були, але не там, де їх д-р Бараболяк доглянув. Тож будьмо в оцінках справедливі.

Кожна імпреза на чужому терені, закроєна на велику міру, вимагає генеральн о ї проби. Без генеральної проби, якої в Римі неможливо було перевести, мусять прийти недотягнення і непередбачені недоліки. Базиліка св. Петра — це Божий храм, відкритий і доступний для всіх, і зовсім не було потреби відгороджувати наших прочан від решти Божого люду. Цей люд напливав з боків, зацікавлений співом, достойністю появи Блаженнішого Йосифа, мальовничістю єпископських риз і цілою церемонією візантійського обряду. Участь не-українців у відправах не послабила нашої молитовної постави, а навпаки, скріпила її. Не знаю, чи при таких торжественних нагодах, як були в Римі, доцільно скорочувати Службу Божу, (якщо взагалі можна такі речі робити). Д-р Бараболяк пише: „Стояти дві з половиною години людям, утомленим, не було легко". Милий Боже! А Їх Блаженству, єпископам, священикам і хорові стояти легко було? Велике число прочан могло сидіти, для того поставлено в базиліці сотні крісел, проте Блаженніший Йосиф і єпископи в тяжких ризах, у мітрах на головах, в постійному напруженні й увазі не могли відійти від престола і стояли там героїчно мало не три години.

Відносно роздачі св. Причастя я теж не погоджуюсь з заувагою автора статті.

Я не бачила в базиліці нічого жалюгідного. Вірні приступали до св. Тайн, багато приступало чужих. Єпископи і священики пригощали вірних, і я навіть не уявляю того, щоб священик пропихався поміж людом і розносив св. Причастя. Те, що було добре в Зарваниці, не мусить повторятися в базиліці св. Петра.

Свята Літургія перед св. Софією тривала може й довше, і що важливіше — на площі, залитій сонцем, і тут же знову, не лише вірні, але священство і хор видержували по-геройськи липневу італійську спеку.

Коли ми при св. Софії, то дуже прикро вражали зайві, непродумані вихватки одиниць, звернені проти Владик. Протести і домагання в неповажній формі і в невідповідній хвилині — не приносять користи, тільки шкоду.

Заповіджена авдієнція у Папи не відбулася і ніхто із прочан дуже за нею не плакав. Проте відчувалося брак спільної авдієнції всієї прочанської громади у нашого Найдостойнішого Батька, Блаженнішого Йосифа, авдієнції підготованої, „обдуманої", поважної і змістовної, яка принесла б скріплення наших надій і спільне для всіх благословення.

Декілька завваг і міркувань з приводу концерту в авдієнційній залі Ватикану.

Чомусь ніхто із звітодавців не мав відваги сказати про концерт своє справедливе слово, а слово критики потрібне, бо саме концерт з такої важливої нагоди, в такій виїмковій залі і перед такою публікою (рецензенти італійської преси, кардинали, папський делеґат) ставив до нас дуже високі вимоги, які, на жаль, потрактовано надто легковажно.

Хто укладав програму, мені, прочанці, невідомо. Тридцять шість точок, що тягнулися три з половиною годин, наявний доказ, що в підготові концерту не було професійного музики, бо він ніколи не дозволив би на таку мішанину стилів і мішанину мистецького рівня. З одного боку, добрий під кожним оглядом виступ скріпленого мішаного хору церкви св. Івана Хрестителя в Нюарку під проводом диригента проф. Михайла Добоша, фортепіянове сольо піяністки Юліянни Осінчук і достойний виступ Йосифа Гірняка, з другого — аматорські тріо і квартети, чотири деклямації, виступи трьох слабеньких хорів (в стилевій народній ноші) і чотири жіночі сольо. Хто, запросивши чужих високих достойників (12 кардиналів), виливає зі сцени на їхні голови у віршованій формі наші жалі і докори, цитуючи зрозумілі італійцям слова: Ватикан,

(Закінчення на стор. 4-ій)

Представники Поневолених Народів в Боффало відбули збори

Боффало (Василь Шарван). — З ініціятиви місцевого Відділу УККА відбулися тут 27 серпня Загальні Збори представників Поневолених Народів міста Боффало і повіту Ірі. Місцем для Зборів послужило приміщення конференційної залі Едварда Рігена, голови повіту Ірі. Представники, які заступали дев'ять національностей (Альбанія, Болгарія, Хорватія, Естонія, Мадярщина, Латвія, Литва, Польща і Україна) заслухали короткий звіт з діяльности минулорічної управи Тижня Поневолених Націй, що його подав діючий голова Тибор Баранський (мадяр), одобрили дотогочасну працю уступаючої управи. Василь Шарван, голова боффалівського відділу УККА в короткому зверненні підкреслив важливість 1976 року, коли то ціла Америка святкуватиме 200-ліття своєї незалежности. Він згадав, що в тому році Тиждень Поневолених Народів має широке поле до попису спопуляризувати ідеї й боротьбу тих народів, які знайшлися під московським колоніялізмом.

Керуючись такими мотивами, В. Шарван запропонував листу нової управи на наступний 1975-76 рік в такому складі: Франк Тіл (хорват) — президент, Василь Шарван (українець) — перший заступник президента і голова зовнішніх зв'язків, Віліям Цибульський (польського роду), капітан американської армії і зв'язковий військової академії Вест Пойнт — другий заступник президента, Марта Гаврилюк (українка) — секретар, Волдемар Кірш (естонець) — скарбник, Кароль Томашевский (поляк) — мистецький референт, д-р Андрій Дякун (українець) — голова комісій резолюції і проклямації, Тибор Баранський (мадяр) — голова контрольної комісії. До управи додатково увійшли ще по одному представникові з кожної нації, заступленої на зборах. Згадані представники зараховані як вільні члени. Від українців ввійшла пані Даша Процик. Екзекутива має право на покликання у вільні члени представників тих поневолених народів, які не були на цих зборах. Листа була затверджена одноголосно. Рівночасно присутні за одноголосною згодою нагородили почесним головством Тижня Поневолених Націй двох передових мужів міста Боффало і повіту Ірі, тобто посадника Стенлі Маковського і голову повіту Ірі Едварда Рігена. Духовними провідниками обрано отця доктора шамбеляна Павла Івахова (українець) і отця Стефана Ласковича (хорват). Члени новообраної управи, не гаючи часу, почали накреслювати пляни праці на наступний рік.

ЗАПОРУКА НАШОГО МАЙБУТНЬОГО

(Продовження зі стор. 2-ої)

тора рідних шкіл та їхні намагання в напрямі покращання і усучаснення метод навчання, залишається згадати ще одну невідступну і нерозв'язану досі проблему: загрозливого спаду фреквенції в школах українознавства. Во для кого ж випрацьована нова програма? Хто користуватиметься новими підручниками, модерним устаткуванням — звукозаписувачами, платівками, прозірками, бібліотеками, коли лавки по школах стоятимуть порожні?

В чому справа? В грошах, у невигоді? Ні! Справа, на нашу думку, в байдужому і легковажному трактуванні цієї проблеми батьками. Ось типовий приклад: заходжу до крамниці, перелюдненої покупцями, здебільшого матерями з дітьми, які поспішно закуповують одяг, зошити, всілякі речі, потрібні під час шкільних занять. Біля одного прилавка моя знайома. Говоримо на різні теми, а потім запитую: „А як ваша Марійка, вона ще не закінчила школи українознавства і певно цього року піде до школи"? Жінка здвигає раменами: „Та куди ж там. Цього року вона вже не хоче. Каже, що тепер в неї і лекції фортепіяну, балет і середня школа, а там тепер багато праці, а це ж важливіше. Крім того, цього року тільки деякі з її товаришок вибирається до школи українознавства, то чому їй перевантажувати себе додатковими обов'язками? По-українськи вона і так вміє говорити, то ж чому мені надармо з нею сперечатися?"

Як звичайно, батьки думають про все: і про новий одяг для дітей, і про їхні різні позашкільні зайняття та розваги, які, очевидно, також потрібні, але батьки часто не доцінюють необхідности не тільки для їхніх дітей, але й для них самих, щоб діти вчилися у рідній школі. А це повинно бути самозрозумілим, як самозрозумілою є турбота про новий одяг, харчі, турбота про саме існування. Це просто власний інтерес батьків, бо незабаром у їхньому домі перебуватимуть... чужі їм діти, в яких не буде зрозуміння ані до українських традицій, ані для історії й культури свого народу. Не буде в них зрозуміння і для самих батьків, а це ж найважливіше. У найкращому випадку діти залишаться літеплі, байдужі до всього рідного, в гіршому ж — ворожі.

Проте, ані батьки, ані школа українознавства не зможуть справитися з проблемою окремо, не зможуть виростити в дітей українського світогляду, але разом — один одного доповнюючи — вони осягнуть бажану мету — скристалізують і утвердять в молодих душах чітко окреслену свідомість приналежности до українського народу з усіма його духовими аспектами.

УКРАЇНСЬКА СВІТЛИЧКА ДОПОМАГАЄ БАТЬКАМ ВИХОВУВАТИ ДИТИНУ.

ВІК ДИТИНИ МІЖ 3 і 5 РОКОМ ЖИТТЯ — ЦЕ ЧАС, КОЛИ ДИТИНА ДІСТАЄ ВСЕ, ЧИМ ВОНА БУДЕ В ДОРОСЛОМУ ВІЦІ. ЦЕЙ ЧАС ТРИВАЄ ДУЖЕ КОРОТКО — НЕ ПРОГАЙ ВАШОЇ РІДНОЇ ДИТИНИ

Замість квітів на могилу
бл. п. ДОРИ з ДМОХОВСЬКИХ ЛЕВИЦЬКОЇ
складають на Фонд „Церква в Потребі" по 10.00 дол.:
Марія і Осип Васьків, Івання і Ярослав Клими
Евстахія і Атанас Мілянич;
на Визвольний Фронт 10.00 долярів —
Володимира і Остап Савчинські.

В ПЕРШУ СУМНУ І БЕЗМЕЖНО БОЛЮЧУ РІЧНИЦЮ ВІДХОДУ У ВІЧНІСТЬ
нашої Найдорожчої і Незабутньої
МАМЦІ, БАБЦІ, ПРАБАБЦІ і ТЕЩІ

ХРИСТИНИ ОЛЕКСАНДРИ з МАЦІЄВСЬКИХ МРИЦОВОЇ

будуть відправлені

ЗАУПОКІЙНІ СЛУЖБИ БОЖІ З ПАНАХИДАМИ

в БАЛТИМОРІ, в церкві св. Михаїла, в неділю, 21-го вересня 1975, о год. 10-ій рано;
в КЛІВЛЕНДІ, в церкві св. ап. Петра і Павла, в неділю, 21-го вересня 1975, о год. 12-ій вполудне;
в ТОРОНТІ, Канада, в церкві св. Миколая, в понеділок, 22 вересня 1975, о год. 8-ій рано;
в КУРТІС БЕЙ, в церкві св. ап. Петра і Павла, в неділю, 21 вересня 1975, о год. 8:30 рано;
в РИМІ, в Соборі св. Софії, в неділю, 21-го вересня 1975;
в КУРИТИБІ, Бразилія, в церкві св. Івана Хрестителя, в неділю, 21-го вересня 1975.

Про молитви за спокій душі Покійної просять —
ДОНЬКИ і СИН з РОДИНАМИ

По Волі Божій, 10-го вересня 1975 р. після довгої хвороби, відійшла у Вічність довголітній диригент церковних хорів

бл. п.

Д-р АНТОНІНА ВОЛОДИМИРІВНА ГУМЕНЮК

ПАНАХИДИ відбудуться о год. 7:30 веч. в четвер та п'ятницю, 11 і 12-го вересня, в похоронному заведенні П. Яреми в Ню Йорку (129 Схід 7-ма вул.).

ПОХОРОН в суботу, 13-го вересня 1975 р. о год. 10-ій ранку в церкві св. Трійці, 59 Брум вул. в Ню Йорку, звідти Тіло буде перевезене та поховане на цвинтарі в Бавнд Бруку, Н. Дж.

З глибоким смутком та жалобою про це повідомляють:
сестра — ВІРА ВОЛОДИМИРІВНА САГАНДАКІВСЬКА з синами
Племінниці і Племінники з Родинами

В ДРУГУ БОЛЮЧУ РІЧНИЦЮ ТРАГІЧНОЇ СМЕРТИ
нашого Найдорожчого і Незабутнього
БАТЬКА, ЧОЛОВІКА й СИНА

св. п.

ЯРОСЛАВА ЛУЧКАНЯ

буде відправлена

ПАНАХИДА

на ЦВИНТАРІ в БАВНД БРУКУ, Н. Дж.
в неділю, 21 вересня 1975 р.
о годині 12-ій дня

Друзів і Приятелів просимо згадати Покійного у своїх молитвах.

В глибокому смутку:
дружина — ВАЛЕНТИНА
діти — СВЯТОСЛАВ і РОКСОЛЯНА
батьки — ЕВДОКІЯ і ВОЛОДИМИР

Ділимося сумною вісткою,
що дня 8-го вересня 1975 року на 51-му році життя,
з волі Всевишнього відійшов у Вічність
в Бріджпорті, Конн.

бл. п.

ВАСИЛЬ ПЛАКСІЙ

ЗАУПОКІЙНА СЛУЖБА БОЖА відслужилась дня 11-го вересня 1975 р., а ПОХОРОН відбувся на цвинтарі св. Івана Хрестителя в Стратфорді, Конн.

Горем прибиті:
мама — КАТЕРИНА ПЛАКСІЙ
сестра — МАРІЙКА з мужем ВАСИЛЕМ та дітьми: СТЕФАНОМ і ЛІДІЄЮ

Ділимося сумною вісткою
з Рідними, Приятелями і Знайомими,
що дня 19-го червня 1975 року, по тяжкій недузі,
прийнявши Найсвятіші Тайни, упокоїлася в Бозі
наша Найдорожча СЕСТРА

бл. п.

МАРІЯ КРОПЕЛЬНИЦЬКА

вдова по Сидорові Кропельницькому, шкільному директорові на Україні.

Бувша основателька і голова Дружинниць С-ва св. Ольги в Ютиці, учителька шкіл українознавства.

Залишила у великім смутку двох синів: Ярослава, Володимира, дві сестри: Галину, Іванну, двох братів: Володимира, Евстахія і 3-ох внуків на Україні.

ПОХОРОН відбувся в Ютиці, 21-го червня ц. р. на цвинтарі Вайтесборо. Похорон відправив о. крилошанин Б. Сеник.

З Волі Всевишнього, 27-го серпня 1975 року, відійшов у Вічність на 65-му році свого трудолюбивого життя, в місцевості Шанброн біля Пряшева на Словаччині

о. МИКОЛА МОЛОДОВЕЦЬ

Походив з Гути Старої, пов. Любачів в Україні.

Єрейські свячення прийняв з рук Впреосвященного Єпископа Кир Йосифа Коциловського в перемиській Катедрі в 1933 році.

Священичі обов'язки повнив: в Середньому, Березці, Нижанковичах та Кальниці біля Балигорода в Україні.

Після війни, відбувши 3-річне ув'язнення, в Шанброн на Словаччині, пряшівської Дієцезії.

Тлінні Останки вірного Слуги у Винограднику Христовому зложено біля Церкви в Шанброн, при великому здвизі вірних та з участю 40-ка Священослужителів.

В глибокому смутку про це повідомляють:
сестри: ЮЛІЯ ДОБОШ з муж. МИХАЙЛОМ в ЗСА
ЕВГЕНІЯ КУХТАРУК з муж. МИКОЛОЮ та дітьми в Канаді
СТЕПАНІЯ з братами ЯРОСЛАВОМ та МИХАЙЛОМ з родинами в Чехословаччині та
ОЛЬГА з родиною в Україні
як рівнож близька та дальша Родина в розсіянні та на рідній землі

Всіх, кому дороге ім'я Покійного о. Миколи Молодівця, просить про молитви —

РОДИНА

Ділимося сумною вісткою з усіма нашими Членами та Українським Громадянством,
що дня 4-го вересня 1975 року на 38-му році життя, відійшла у Вічність

сл. п.

МАРІЯ ГОДОВАНЕЦЬ

активний член ОУАТ ЗАРЕВО, кол. довголітня секретарка та член Управи ЗАРЕВА в Ню Йорку, учителька Школи св. Юрія та інших середніх шкіл в ЗСА.

ПОХОРОНЕНО Покійну 8-го вересня 1975 р. на Ст. Реймонд цвинтарі в Бронкс, Н. Й.

Вельмишановній Родині Покійної висловлюємо наші глибокі співчуття.

ВІЧНА ЇЙ ПАМ'ЯТЬ!
ОБ'ЄДНАННЯ УКРАЇНСЬКИХ АКАДЕМІЧНИХ ТОВАРИСТВ ЗАРЕВО

ОЧИМА ПАЛОМНИЦІ

(Закінчення зі стор. 2-ої)

Громико, Нікодим? Це є велика нечемність і крайній нетакт посадити гостей на фотелі і жбурляти їм ув обличчя докорами. На це є протестаційні листи, відповідні петиції, заяви, зорганізовані, обдумані акції, а не деклямації зі сцени з нагоди Святого Року.

Я зовсім не дивуюся, що шість кардиналів опустило залю в половині концерту. Їм було нудно і задовго.

Коли ж концерт мав за мету показати паломникам (і тільки паломникам), нашу художню самодіяльність, розсіяну по всіх континентах і країнах світу, то він частинно виконав своє завдання.

Коли ж мав показати Італії рівень українського сучасного мистецького потенціялу в діяспорі, (а була для цього ідеальна нагода), то це був провал і тут не поможуть ніяка самохвальба і ніяке зацитькування, мовляв, — все було добре, все було знамените.

Таких українських концертів у Італії, країні найвищих мистецьких традицій і найвищих вимог, — не сміє в майбутньому бути.

Та досить тіней, скажімо дещо про сонце. Воно, те сонце, світило і гріло, проте — не гірше, як в Ню Йорку.

Наша група користала в Римі з прегарних, цікавих екскурсій.

Городи Тіволі, Український Студіон монахів Студитів, які нас частували знаменитим квасним молоком, медом і вином, (все власної продукції). Там же зворушлива зустріч з ігуменом манастиря, о. Гузарем, колишнім парохом Союзівки, якого золотоустих проповідей ніколи не зможу забути.

В програму наших екскурсій входили оглядини чотирьох базилік (для придбання ювілейного відпусту) і в понеділок, чотирнадцятого липня, Служба Божа в церкві Непорочної Божої Матері.

На жаль, наша група (дев'ятдесят шість осіб) не змогла оглянути ні музею, ні приміщень гостинниці. Ми довго чекали у їдальні і ніхто з дижурних не з'явився. Було порожньо і глухо, і ми розчаровані покинули будинок гостинниці. Відвідини катакомб і поїздка автобусом по Римі також входили в нашу широку прогулянку.

Завершенням всіх тих атракцій була опера „Аїда".

Музичний Рим вліті є під знаком оперних вистав під відкритим небом. Вистави відбуваються в руїнах колишніх Термів (лазні) імператора Каракаллі. Модерні інженери використали старовинні мури і збудували відкритий театр (двадцять тисяч місць) з найбільшою сценою на світі. Незвичайною прикрасою Термів Каракаллі є першорядна акустика, а величезна сцена театру дозволяє ставити Аїду з кількома сотнями виконавців, гальопуючою четвернею коней (другий акт) і караваною верблюдів у сцені над Нілом. (В постанові нашої Аїди було лише два верблюда).

В Термах Каракаллі часто виступають артисти з міланської Ля Скалі.

Чотири дні у Римі, навантажені по вінці враженнями, переживаннями, медитаціями, пробігли скоро. П'ятий день приніс нашій групі несподіваний удар. Несолідне туристичне бюро не заплатило за нас готелевого рахунка, відмовилось від дальших платностей і ми лишились, так би мовити, на Ласці Божій. Ця ласка прийшла, бо Їх Блаженство Кардинал Йосиф допоміг нам вийти з дуже трудного положення.

І так, резиґнуючи з Венеції, розбившись на менші групи, ми покинули Европу точнісінько так, як воєнні недобитки після важкої несподіваної баталії.

Остання ніч в Амстердамі закінчила нашу мандрівку.

Всі оті невигоди і пригоди давно за нами. Без них — наша проща була б монотонною прогулянкою, а не прощею, в якій брали участь — крім Чікаґо, паломники з міст: Торонта, Мілвоки, Мінеаполісу, Детройту, Клівленду, Феніксу, Сиракюзів, Бурмінґтону, Маямі, Джерзі Сити і Ню Йорку. Ми щиро вдячні отцеві крилошанинові М. Бутринському за всі його заходи і старання зробити прощу корисною для душі, приємною і повчальною.

Такою вона і була.

(Кінець)

ЩЕ ПРО ПІДРАХУНОК НАШИХ СИЛ

(Продовження зі стор. 2-ої

ме не про ту евентуальну третину українських самостійників, про що говорить Б. Цимбалістий (сьогодні їх може бути навіть менше), але тоді приходить психологічне зрушення в ширших масах народу, тоді не тільки байдужі, але й малороси починають думати, куди їм стати. Про це чимало вчить нас досвід революції 1917 року, коли на очах відроджувалася нація. А чейже напередодні революції не було хіба в Україні сміливця, який рискував би оцінити силу українських самостійників на одну третину народу.

Б. Цимбалістий говорить про загрозу для нашого народу збоку російської меншости. Це справді серйозна небезпека. Немає однак підстав думати, що росіян на Україні є більше як показує совєтська статистика: 9.1 мільйона в 1970 році — це і так страшенно багато. Проф. В. Кубійович твердить, що в основному ця статистика точна, в час, коли на українській етнографічній території поза межами УССР, напр., на Кубані, вона фальшована на користь росіян. Рівночасно, що важливіше, говорячи про загрозу збоку російської меншости, треба мати на увазі дійсність, що її створили б згадані революційні потрясення. В таких умовах росіяни в Україні мали б до діла не з гнучкою більшістю населення, що кориться волі поневолителя, але з масами, які в діях дають вислів своїм почуванням. Для створення такої психологічної атмосфери серед мас вистачала б напевно одна третина самостійників.

Словом, поведінку українців при такому чи іншому „плебісциті", — бо йдеться не тільки про такі форми волевиявлення як голосування, — а в парі з цим і про поведінку меншостей України, треба розглядати не у статиці, але в процесі розвитку, в аспекті динамічних суспільних процесів, політичних, соціяльних, національних, що мусіли б всякий „плебісцит" попередити. Ясно, що інакше він виглядав би, напр., під контролею російських, чи призначних їм баґнетів, а інакше в умовах більшого розхитання імперіяльної структури.

Другий варіянт обставин, що могли б привести до „плебісциту" (знову ж різного, не конче виборчою карткою) це події і процеси, що їх можна б умовно назвати еволюційними. Правда, при теперішньому темпі совєтської еволюції (від прямого сталінського терору до більш софістикованої, але не менше знищують системи правління) такий розвиток може тривати десятиріччя і не творити пригожих умов для часткового принаймні волевиявлення в Україні, чи взагалі в СССР. Тому — так довго, як довго в СССР зберігається монополь влади в руках однієї тоталітарної партії, що контролює усе життя, немислимо говорити про можливості справжнього волевиявлення народу у ширших розмірах. А що та партія влади з рук добровільно не випустить, то треба думати, що серйозніші еволюційні переміни в системі мусіли б бути спровоковані більшими суспільними потрясеннями, що на свій лад мали б також революційний характер, хоч не привели б до повного розвалу режиму. В такому варіянті також були б утворені можливості для підготови будь-якого типу „плебісциту".

Ось деякі аналогії з новіших часів, що їх у цьому контексті варто назвати: а) Революційні події 1905 року, що на деякий час примусили царську бюрократію частково поступитися масам; б) Смерть Сталіна, що привела до часового захитання системи і дала поштовх до т.зв. відлиги та народження руху опору в СССР; в) Робітничі заворушення в Гданську і Штетіні в 1970 році, в результаті чого впав у Польщі режим Гомулки, та, у ще більшій мірі, революційні події в тій же Польщі восени 1956 року, що змусили Москву дещо поступитися полякам; г) Упадок правої диктатури в Португалії і поява на її місце диктатури мілітарної кліки до спілки з комуністами, що визволило бурхливу енергію соціально-політичних сил демократично-реформістського напрямку. Не від речі тут додати, що до упадку правої диктатури в Португалії причинились також визвольні рухи її колоніяльних народів у Африці.

Тому в кінцевому рахунку проблема того, наскільки український народ, чи точніше його частина, буде готовий боронити державної самостійности, зводиться до умов, які у критичній хвилині існуватимуть в Україні й у СССР в цілому. А що головну частину тих умов мусить творити сам народ, який хоче визволитися, бо інші сили: чи то інші поневолені народи, чи то потрясення в імперії можуть бути тільки допоміжним чинником, тому треба говорити про цього народу сили і слабості, що є найважливішим критерієм для прогнозування його перспектив.

Та про це в наступній статті.

(Продовження буде).

ПАМ'ЯТНИК НА МОГИЛІ СЛ. П. В. ДОБРОЛІЖА

Едмонтон (Н.Н.) — Заходами родини мистця сл.п. Вадима Доброліжа, на його могилі, що знаходиться на цвинтарі св. Михайла в Едмонтоні, 5 серпня ц.р. поставлено пам'ятник із темно-сірого шведського ґраніту. На шліфованій плиті, під православним хрестом, гарними літерами, у стилі українського барокко, зроблено напис „Вадим Добролїж, 13 грудня 1913 — 4 жовтня 1973", а внизу вирізьблено український узір, що його любив сам мистець, уживаючи для деяких своїх мистецьких творів.

Пам'ятник посвятили Блаженніший Владика Андрей, Митрополит УГПЦ в Канаді, о. прот. М. Хом'як та о. архимандрит О. Щербань. Було багато людей. Після посвячення пам'ятника відбувся поминальний обід у домі мистця, приготований його дружиною пані Валентиною. Коротке пам'яткове слово про сл.п. мистця сказав д-р Яр. Славутич, професор Альбертського університету. Після поминального обіду засновники фонду ім. В. Доброліжа мали коротку нараду про стан збірки грошей. Тепер на конті фонду є близько 4,500 дол., відсотки з яких будуть призначатися для стипендій тим студентам, які вивчають українське мистецтво.